การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและสาเหตุข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีน บนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย

An Analysis of Chinese Translation Errors and Causes of Translation Errors on Public Signs in Chiang Rai Province

สหัทยา สิทธิวิเศษ I Sahattaya Sittivised[1]

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย และวิเคราะห์สาเหตุข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ป้ายข้อความภาษาจีนที่ใช้ในการแจ้งเตือน สื่อสาร หรือบอกข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวตามสถานที่สาธารณะในเขตอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ที่ปรากฏข้อผิดพลาดในการสื่อสารภาษาจีน จำนวน 172 ป้าย ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มโดยบังเอิญ (Accidentally Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่เป็นค่าร้อยละ และพรรณนาวิเคราะห์พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

จากการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย พบว่าข้อผิดพลาดจากการแปลผิดความหมายมีมากที่สุด จำนวน 71 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 41.27 รองลงมาคือข้อผิดพลาดจากการเลือกใช้คำไม่เหมาะสม ข้อผิดพลาดจากการแปลผิดโครงสร้างและหลักไวยากรณ์ ข้อผิดพลาดจากการแปลไม่ครบประโยค คิดเป็นร้อยละ 21.51, 19.18, 9.88 ตามลำดับ ในส่วนข้อผิดพลาดที่พบน้อยที่สุดคือข้อผิดพลาดจากการแปลเกินข้อความต้นฉบับ คิดเป็นร้อยละ 8.13 สำหรับสาเหตุที่พบมากที่สุดของการข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย คือ การแปลโดยขาดความเข้าใจเรื่องหลักการใช้คำ คิดเป็นร้อยละ 43.60 รองลงมาคือสาเหตุจากการแปลตรงตัว การแปลโดยเทียบความหมายมาจากภาษาอังกฤษ การแปลโดยใช้ Google Translation และ การแปลโดยไม่เข้าใจวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ คิดเป็นร้อยละ 33.72, 7.55, 6.39 และ 5.81 ตามลำดับ สำหรับสาเหตุของข้อผิดพลาดที่พบน้อยที่สุดคือการแปลเทียบเสียง คิดเป็นร้อยละ 2.90

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ข้อผิดพลาด, สาเหตุข้อผิดพลาด, การแปลภาษาจีน, ป้ายสาธารณะ

[1] อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Abstract

This research aimed to analyze errors and causes of errors in Chinese translation on public signs in Chiang Rai Province. The samples of the study were 172 Chinese message signs used to warn, communicate, or give information to tourists at public places in Muang Chiang Rai District, Chiang Rai Province, showing Chinese communication errors. The samples were selected using accidental random sampling method. The error analysis form was applied to this study. The data were analyzed by frequency, percentage, and descriptive analysis with illustrative examples.

Based on an analysis of Chinese translation errors on public signs in Chiang Rai Province, it was found that errors from misinterpretation were the most common errors on 71 signs, accounting for 41.27 percent, followed by errors of word using due to choice, offensive words; structural and grammatical errors; and translation errors, missing words; these were 21.51, 19.18, and 9.88 percent, respectively. The least common errors were errors from translation beyond the original text, accounting for 8.13 percent. The most common cause of errors in translating Chinese on public signs in Chiang Rai Province is the lack of understanding of word principles, accounting for 43.60 percent, followed by direct translation, translation by definition which comes from English, translation using Google Translation, and translation without understanding the culture of the original language; these accounted for 33.72, 7.55, 6.39 and 5.81 percent, respectively. The least common cause of errors was audio translation, accounting for 2.90 percent.

Keywords: Analysis of Errors, Causes of Errors, Chinese Translation, Public Signs

บทนำ

ป้ายถือเป็นสื่อหรือตัวกลางที่สำคัญประเภทหนึ่งในการให้ข้อมูล และสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เป็นภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวที่ทั่วทุกประเทศให้ความสำคัญ เช่นในประเทศจีนทางรัฐบาลจีนได้ออกแนวทางการใช้ภาษาอังกฤษบนป้ายสาธารณะ เพื่อแก้ปัญหาการแปลภาษาแบบผิด ๆ จนเป็นที่มาของคำว่า “Chinglish” ซึ่งนอกจากจะผิดความหมายแล้ว ยังถูกนำไปล้อเลียน และส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศ เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2560 ทางรัฐบาลจีนจึงได้เผยแพร่คู่มือในการใช้ภาษาอังกฤษในที่สาธารณะ เพื่อปรับปรุงการแปลภาษาจีนเป็นภาษาอังกฤษบนป้ายและประกาศต่าง ๆ ให้ถูกต้องมากขึ้น (PPTV Online : 2560) ปัญหาการแปลป้ายสาธารณะไม่ได้มีเพียงเฉพาะการแปลเป็นภาษาอังกฤษ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในต่างประเทศเท่านั้น ผู้วิจัยสังเกตพบว่าการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย มีปัญหาการแปลผิดพลาดเช่นกัน ดังตัวอย่างในภาพ 1

ภาพ 1 ป้ายที่นั่งสำรอง ภิกษุ สามเณร
(ที่มารูปภาพ : ผู้วิจัยถ่ายเมื่อวันที่ 14 เดือนตุลาคม 2562 ณ ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย)

จากภาพ 1 เป็นป้ายที่นั่งสำรอง ภิกษุ สามเณร ตรงบริเวณห้องโถงผู้โดยสารขาออก ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยมีข้อความต้นฉบับและฉบับแปล ดังนี้

ข้อความต้นฉบับ ที่นั่งสำรองภิกษุ สามเณร

ข้อความฉบับแปล 老弱病残专座 优先席

ที่สำหรับคนชรา ผู้ป่วย คนพิการ ที่นั่งเฉพาะ

จากข้อความต้นฉบับภาษาไทยและฉบับแปลภาษาจีนจะเห็นได้ว่ามีข้อผิดพลาด คือ การแปลผิดความหมาย ที่นั่งที่ทางท่าอากาศยานสำรองไว้ตรงจุดนี้ เป็นที่นั่งสำหรับพระภิกษุ ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ตามขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมไทย จะให้ความเคารพและให้ความสำคัญกับพระภิกษุสงฆ์ ดังนั้นตามสถานที่สาธารณะจะมีที่นั่งสำรองไว้ให้โดยเฉพาะ แต่เมื่อผู้แปลได้แปลข้อความดังกล่าวเป็นภาษาจีน ผู้แปลอาจจะขาดความเข้าใจในด้านวัฒนธรรม หรืออาจจะแปลจากภาษาอังกฤษ Priority Seat จึงได้ข้อความภาษาจีนเป็น 老弱病残专座 (ที่นั่งเฉพาะสำหรับคนชรา ผู้ป่วย คนพิการ) และมีการแปลซ้ำความหมายเดิมอีกครั้งคือ 优先席 (ที่นั่งเฉพาะ (สำหรับคนชรา เด็ก ผู้ป่วย คนพิการ)) นอกจากป้ายดังกล่าวผู้วิจัยยังพบป้ายที่มีข้อผิดพลาดอีกหลาย ๆ แห่ง

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาข้อผิดพลาดและสาเหตุข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยที่ได้สามารถเป็นข้อมูลสะท้อนกลับไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้ทราบเกี่ยวกับข้อผิดพลาดการแปลข้อความบนป้ายและนำข้อความดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อความบนป้ายให้ถูกต้องตามหลักการแปล อีกทั้งผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการแปลป้ายสาธารณะในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดเชียงราย เพื่อยกระดับการสื่อสารภาษาจีน และเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้กับจังหวัดเชียงราย และประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ป้ายข้อความภาษาจีนที่ใช้ในการแจ้งเตือน สื่อสาร หรือบอกข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวตามสถานที่สาธารณะในเขตอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ป้ายข้อความภาษาจีนที่ใช้ในการแจ้งเตือน สื่อสาร หรือบอกข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวตามสถานที่สาธารณะในเขตอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ที่มีข้อผิดพลาดในการสื่อสารภาษาจีนปรากฏอยู่ ในช่วงระยะเวลา 1 มกราคม – 30 มิถุนายน 2563 จำนวน 172 ป้าย ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มโดยบังเอิญ (Accidentally Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์ข้อมูลข้อผิดพลาดในการสื่อสารภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 *แบบวิเคราะห์ข้อมูลข้อผิดพลาดในการสื่อสารภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย*

ข้อความบนป้าย		ข้อความที่ปรับแก้	ข้อผิดพลาดในการแปล	สาเหตุข้อผิดพลาด
ต้นฉบับภาษาไทย	ฉบับแปลภาษาจีน			

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เดินทางไปยังสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงราย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลป้ายข้อความภาษาจีนที่ใช้ในการแจ้งเตือน สื่อสาร หรือบอกข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวตามสถานที่สาธารณะในเขตอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยคัดเลือกป้ายที่ปรากฏข้อผิดพลาดพร้อมบันทึกภาพเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลา 6 เดือน (ตั้งแต่ 1 มกราคม – 30 มิถุนายน 2563)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อความบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงรายที่มีข้อผิดพลาดในการสื่อสารภาษาจีนมาวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปล ตามแบบวิเคราะห์ข้อมูลข้อผิดพลาดในการสื่อสารภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย (ดังตารางที่ 1) ข้อความที่ปรับแก้ไขข้อผิดพลาด ผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขให้ถูกต้องลงในตารางและนำข้อความที่ปรับแก้นั้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญชาวจีนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงรายไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อความที่ปรับแก้ โดยประเมินผลการแปล 3 ด้าน ตามแนวคิดของ Larson (1998: 529 อ้างถึงใน รัชนีโรจน์ กุลธำรง, 2552: 258-261) ได้แก่ ความถูกต้อง ความเข้าใจชัดเจน และความเป็นธรรมชาติ จากนั้นได้ดำเนินการจำแนกข้อผิดพลาดและแจกแจงความถี่เป็นค่าร้อยละของแต่ละประเภท และพรรณนาวิเคราะห์พร้อมยกตัวอย่างประกอบ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปลได้ใช้หลักการที่สอดคล้องกับ ดวงตา สุพล (2541) จำนวน 4 ประเภท ได้แก่ การแปลผิด การแปลขาด การแปลเกิน และ การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม นอกจากนั้นผู้วิจัยได้เพิ่มหลักการในการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดอีก 2 ประเด็น คือ การแปลผิดความหมายและการแปลผิดโครงสร้างและหลักไวยากรณ์

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการสื่อสารภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงรายมาวิเคราะห์หาสาเหตุของข้อผิดพลาดในการแปล แจกแจงความถี่เป็นค่าร้อยละของแต่ละสาเหตุ และพรรณนาวิเคราะห์พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

ผลการวิจัย

1. ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย

จากการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย จำนวน 172 ป้าย พบว่ามีลักษณะข้อผิดพลาดต่าง ๆ โดยเรียงจากจำนวนข้อผิดพลาดมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้

ตารางที่ 2 *ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย*

ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะ	จำนวนที่พบ	ค่าเฉลี่ย
(1) การแปลผิดความหมาย	71	41.27
(2) การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม	37	21.51
(3) การแปลผิดโครงสร้างและหลักไวยากรณ์	33	19.18
(4) การแปลไม่ครบประโยค	17	9.88
(5) การแปลเกินข้อความต้นฉบับ	14	8.13
รวม	**172**	**99.97**

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมด 172 ป้าย ข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด คือ ข้อผิดพลาดจากการแปลผิดความหมาย พบจำนวน 71 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 41.27 รองลงมาคือข้อผิดพลาดจากการเลือกใช้คำไม่เหมาะสม จำนวน 37 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 21.51 อันดับที่สาม คือข้อผิดพลาดจากการแปลผิดโครงสร้างและหลักไวยากรณ์ จำนวน 33 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 19.18 อันดับที่สี่ คือข้อผิดพลาดจากการแปลไม่ครบประโยค จำนวน 17 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 9.88 ข้อผิดพลาดที่พบได้น้อยที่สุด คือข้อผิดพลาดจากการแปลเกินข้อความต้นฉบับ จำนวน 14 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 8.13 ซึ่งสามารถแสดงตัวอย่างจากผลการศึกษาข้อผิดพลาดในแต่ละประเด็น ดังนี้

1.1. การแปลผิดความหมาย หมายถึง การแปลที่ผู้แปลถ่ายทอดภาษาจากต้นฉบับเป็นภาษาปลายทางมีความหมายผิดไปจากต้นฉบับ เช่น

ภาพ 2 ป้ายห้องเปลี่ยนผ้าอ้อมเด็ก

ข้อความต้นฉบับ	ห้องเปลี่ยนผ้าอ้อมเด็ก
ข้อความฉบับแปล	授乳室
ข้อความที่ปรับ	婴儿更衣室/母婴室

ภาพ 2 ข้อความฉบับแปลใช้คำว่า 授乳室 หมายถึง“ห้องให้นมบุตร” เป็นการแปลผิดความหมาย การแปลที่ถูกต้องตรงตามภาษาต้นฉบับคือ “婴儿更衣室” ห้องเปลี่ยนผ้าอ้อมเด็กจะเป็นห้องที่จัดไว้ให้สำหรับการดูแลเด็กทารกในสถานที่สาธารณะ เช่น สำหรับให้นม สำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อม ในภาษาจีนสามารถใช้คำศัพท์อีกคำว่า “母婴室” (ห้องแม่และเด็ก)

1.2. การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม หมายถึง ในภาษาฉบับแปลมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงหลายความหมาย ผู้แปลเลือกใช้คำศัพท์ที่ไม่เหมาะสม จึงส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความไม่ชัดเจน หรืออาจไม่เข้าใจความหมาย เช่น

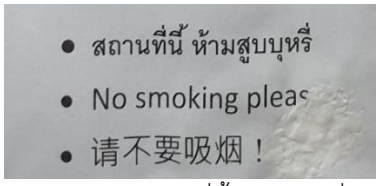

ภาพ 3 ป้ายสถานที่นี้ห้ามสูบบุหรี่

ข้อความต้นฉบับ	สถานที่นี้ห้ามสูบบุหรี่
ข้อความฉบับแปล	请不要吸烟！
ข้อความที่ปรับ	禁止吸烟

ข้อความฉบับแปลใช้คำว่า 请不要 แปลว่า “กรุณาอย่า” ภาษาจีนคำว่า “不要” โดยทั่วไปจะใช้ในการห้ามเชิงเสนอแนะบางอย่าง เช่น พรุ่งนี้อย่ามา (明天不要来) เสียแล้ว อย่ากิน (坏了，不要吃) แต่ในข้อความต้นฉบับต้องการแสดงความหมายห้ามหรือไม่อนุญาตให้ทำบางอย่าง ไม่ควรใช้คำว่า “不要 (อย่า)” แต่ควรใช้คำว่า “禁止(ห้าม)” แทน ดังนั้นการแปลที่ถูกต้องควรแปลว่า “禁止吸烟 (ห้ามสูบบุหรี่)”

1.3. การแปลที่ผิดโครงสร้างและหลักไวยากรณ์ หมายถึง การที่ผู้แปลใช้วิธีการแปลแบบเรียงประโยคตามรูปประโยคในภาษาต้นฉบับ หรือผู้แปลเกิดความสับสนเมื่อต้องใช้รูปประโยคที่มีคำขยายซ้อนกันหลาย ๆ คำ การเลือกใช้คำไม่ถูกต้องกับหน้าที่คำ เช่น

ข้อความต้นฉบับ ห้ามลอง
ข้อความฉบับแปล 不能试试
ข้อความที่ปรับ 禁止试用

ภาพ 4 ป้ายห้ามลอง

ข้อความฉบับแปลผิดหลักไวยากรณ์ภาษาจีน คำว่า “试试” (ลองดู) เป็นการซ้ำกริยา “试” (ลอง) เพื่อแสดงความหมายว่าให้ผู้รับสารลองทำบางอย่าง ตามหลักไวยากรณ์ภาษาจีนคำกริยาที่อยู่ในรูปซ้ำคำไม่สามารถใช้ในรูปปฏิเสธได้ นอกจากนี้ภาษาในข้อความฉบับแปลยังเลือกใช้คำว่า “不能” (ไม่สามารถ) ซึ่งคำว่า “能” (สามารถ) โดยปกติจะใช้แสดงความหมายว่า “ไม่สามารถทำบางอย่างได้” เช่น “不能吃” (ไม่สามารถทานได้) หรือ “不能穿” (ไม่สามารถใส่ได้) ข้อความต้นฉบับต้องการแจ้งเตือนว่าห้ามทำบางอย่างควรใช้คำว่า “禁止” (ห้าม) ในการแสดงความหมาย เพื่อให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และการสื่อความหมาย ข้อความฉบับแปลควรปรับแก้ไขเป็น “禁止试用” (ห้ามลอง (ใช้)) หรือ“禁止试穿” (ห้ามลอง (เสื้อผ้า))

1.4. การแปลขาด หมายถึง การแปลความหมายที่ไม่ครบถ้วน โดยเฉพาะความหมายสำคัญที่เป็นหัวใจของความหมายทั้งหมด (สุพรรณี ปิ่นมณี, 2555) เช่น

ข้อความต้นฉบับ ห้องน้ำเด็กและผู้ใช้รถเข็น
ข้อความฉบับแปล 残疾人卫生间
ข้อความที่ปรับ 儿童及残疾人卫生间

ภาพ 5 ป้ายห้องน้ำเด็กและผู้ใช้รถเข็น

ข้อความต้นฉบับเป็นการแจ้งว่าห้องน้ำนี้ให้ใช้ร่วมกันระหว่างเด็กและผู้ใช้รถเข็น แต่ข้อความฉบับแปลมีแค่เพียง 残疾人(ผู้ใช้รถเข็น) เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น ซึ่งการแปลความหมายที่ไม่ครบถ้วน ข้อความฉบับแปลขาดกลุ่มเด็ก การแปลที่ถูกต้องควรแปลว่า “儿童及残疾人卫生间” (ห้องน้ำเด็กและผู้ใช้รถเข็น)

1.5 การแปลเกิน หมายถึง การแปลที่ผู้แปลต่อเติมถ้อยคำ หรือความหมายเข้าไปในบทแปลโดยพลการจนบิดเบือนความหมายเดิมของต้นฉบับ เช่น

ข้อความต้นฉบับ วัดป่าหวายขุมเงิน
ข้อความฉบับแปล 芭外孔恩寺路
ข้อความที่ปรับ 芭外孔恩寺

ภาพ 6 ป้ายวัดป่าหวายขุมเงิน

ข้อความต้นฉบับเป็นป้ายบอกทางวัดป่าหวายขุมเงิน ภาษาฉบับแปลใช้คำว่า “芭外孔恩寺路” ซึ่งเป็นการแปลที่มีคำศัพท์เกินมาหนึ่งคำ คือ คำว่า “路 (ถนน)” ป้ายดังกล่าวไม่ได้เป็นชื่อถนน ดังนั้นควรตัดคำว่า “路 (ถนน)” ออก การแปลที่ถูกต้องควรแปลว่า “芭外孔恩寺” (วัดป่าหวายขุมเงิน)

2. สาเหตุข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย

จากการวิเคราะห์สาเหตุข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย จำนวน 172 ป้าย สามารถสรุปเป็นตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 *สาเหตุข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย*

สาเหตุข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะ	จำนวนที่พบ	ค่าเฉลี่ย
(1) การแปลโดยขาดความเข้าใจเรื่องหลักการใช้คำ	75	43.60
(2) การแปลตรงตัว	58	33.72
(3) การแปลโดยเทียบความหมายมาจากภาษาอังกฤษ	13	7.55
(4) การแปลโดยใช้ Google Translation	11	6.39
(5) การแปลโดยไม่เข้าใจวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ	10	5.81
(6) การแปลเทียบเสียง	5	2.90
รวม	**172**	**99.97**

จากตารางที่ 3 พบว่าสาเหตุของข้อผิดพลาดในการแปลที่พบมากที่สุดคือ การแปลโดยขาดความเข้าใจเรื่องหลักการใช้คำ จำนวน 75 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 43.60 รองลงมาคือสาเหตุจากการแปลตรงตัว จำนวน 58 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 33.72 อันดับที่สามการแปลโดยเทียบความหมายมาจากภาษาอังกฤษ จำนวน 13 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 7.55 อันดับที่สี่การแปลโดยใช้ Google Translation จำนวน 11 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 6.39 อันดับที่ห้าการแปลโดยไม่เข้าใจวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ จำนวน 10 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 5.81 สาเหตุของข้อผิดพลาดที่พบน้อยที่สุดคือการแปลเทียบเสียง จำนวน 5 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 2.90 ซึ่งสามารถแสดงตัวอย่างจากผลการศึกษาในแต่ละสาเหตุได้ ดังนี้

2.1. การแปลตรงตัว ผู้แปลพยายามหาคำเทียบเคียงแบบคำต่อคำ หรือแปลโดยยังคงรูปแบบโครงสร้างทางไวยากรณ์หรือความหมายของภาษาต้นฉบับไว้ เมื่อถ่ายทอดเป็นภาษาฉบับแปลจึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้น เช่น

ภาพ 7 ป้ายติดต่อสอบถาม

ข้อความต้นฉบับ ติดต่อสอบถาม
ข้อความฉบับแปล 联系询问
ข้อความที่ปรับ 咨询处/咨询台

ข้อความต้นฉบับ “ติดต่อสอบถาม” ข้อความฉบับแปลใช้วิธีการแปลตรงตัว “联系 (ติดต่อ)” “询问 (สอบถาม)” การแปลที่ถูกต้องตรงตามข้อความต้นฉบับคือ “咨询处 (ติดต่อสอบถาม)” “咨询台 (ติดต่อสอบถาม)”หรือ “信息咨询 (ติดต่อสอบถาม)”

2.2. การแปลโดยเทียบความหมายมาจากภาษาอังกฤษ การที่ผู้แปลนำข้อความที่มีภาษาอังกฤษกำกับมาแปลเป็นภาษาจีน จึงให้เกิดข้อผิดพลาดในการแปล เช่น

ภาพ 8 ป้ายจุดชำระเงิน

ข้อความต้นฉบับ จุดชำระเงิน
ข้อความฉบับแปล 出纳员
ข้อความที่ปรับ 付款处/收银处/收银台

จากตัวอย่างสังเกตได้ว่าข้อความฉบับแปลมาจากภาษาอังกฤษ เพราะข้อความต้นฉบับ “จุดชำระเงิน” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “CASHIER” ซึ่งคำนี้ในภาษาอังกฤษมีสองความหมายคือ “พนักงานเก็บเงิน” กับ “จุดชำระเงิน” ผู้แปลขาดความเข้าใจในวัฒนธรรมการใช้ภาษาอังกฤษ จึงแปลข้อความจากต้นฉบับเป็น “出纳员” ซึ่งมีความหมายว่า “พนักงานเก็บเงิน” ที่ถูกต้องต้องแปลว่า “付款处” “收银处” หรือ “收银台”

2.3. การแปลเทียบเสียง การใช้คำหรือหน่วยคำในภาษาจีนที่มีเสียงใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับมาแทนคำในภาษาแปล ตัวอย่างเช่น

ภาพ 9 น้ำผลมะตูม

ข้อความต้นฉบับ	น้ำผลมะตูม
ข้อความฉบับแปล	巴埃尔水
ข้อความที่ปรับ	木橘汁

ข้อความต้นฉบับแปลเทียบเสียงคำศัพท์ “ผลมะตูม” จากภาษาอังกฤษ “Bael fruit” เป็น “巴埃” แต่ทั้งนี้ภาษาจีนมีศัพท์เฉพาะของคำว่า “มะตูม” คือ “木橘” อยู่แล้ว ผู้แปลไม่จำเป็นต้องบัญญัติคำศัพท์ขึ้นมา ดังนั้น ข้อความฉบับแปลควรปรับเป็น “木橘汁”

2.4. การแปลโดยไม่เข้าใจวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับหรือภาษาฉบับแปล Taylor (อ้างใน สุพรรณี ปิ่นมณี, 2562: 53) ได้เน้นย้ำว่า Culture (วัฒนธรรม) ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เป็นหัวใจของการแปล เนื่องจากภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม การแปลความหมายที่ถูกต้อง ต้องวิเคราะห์ถึงวัฒนธรรมการใช้ภาษานั้น ๆ การแปลโดยไม่เข้าใจวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับหรือภาษาฉบับแปล จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการแปลที่ผิดพลาดที่ เช่น

ภาพ 10 ก๋วยเตี๋ยวคั่วไก่

ข้อความต้นฉบับ	ก๋วยเตี๋ยวคั่วไก่
ข้อความฉบับแปล	烤的鸡配面条
ข้อความที่ปรับ	鸡肉炒果条

วัฒนธรรมอาหารของชาวจีนมีคำศัพท์ที่ใช้เรียกชื่ออาหารประเภทเส้นแตกต่างกัน เช่น เส้นบะหมี่จะเรียกว่า “面条” หรือ “面” วุ้นเส้นเรียกว่า “粉丝” เส้นก๋วยเตี๋ยวเรียกว่า “果条” เส้นขนมจีนเรียกว่า “米线” ข้อความฉบับแปลใช้คำว่า “面条” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้แปลไม่เข้าใจวัฒนธรรมอาหารของชาวจีน การแปลเส้นก๋วยเตี๋ยวต้องแปลว่า “果条” ข้อความฉบับแปลควรปรับเป็น “鸡肉炒果条”

2.5 การแปลโดยใช้ Google Translation การที่ผู้แปลไม่ได้มีความรู้ภาษาจีน จึงได้นำข้อความฉบับแปลภาษาไทย หรือข้อความภาษาอังกฤษที่แปลกำกับไว้ นำไปแปลโดยผ่าน “Google Translation” เป็นภาษาจีน เนื่องจากคำศัพท์บางคำเป็นคำที่มีหลายความหมาย หลายหน้าที่ หรือหนึ่งความหมายอาจจะสามาถใช้คำศัพท์หลายคำมาสื่อความหมายได้ตามบริบทที่ใช้ จึงพบข้อผิดพลาด เช่น

ข้อความต้นฉบับ ร้านนี้ปลอดผงชูรส
ข้อความฉบับแปล 没有味精
ข้อความที่ปรับ 本店不使用味精

ภาพ 11 ร้านนี้ปลอดผงชูรส

ข้อความฉบับแปลแปลจากภาษาอังกฤษ “NO MSG” แล้วผ่าน “Google แปลภาษา” ดังตัวอย่าง

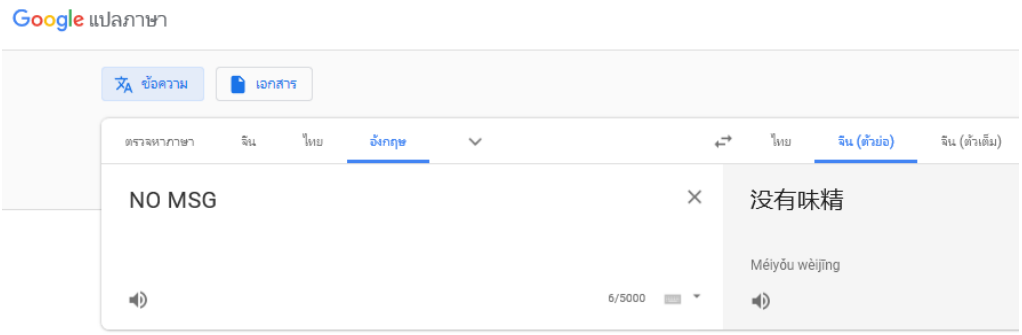

ภาพ 12 ตัวอย่างการใช้ Google แปลภาษา แปลคำว่า NO MSG เป็นภาษาจีน

ข้อความฉบับแปล “没有味精” หากแปลกลับไปเป็นภาษาไทยจะแปลว่า “ไม่มีผงชูรส” ซึ่งในข้อความต้นฉบับต้องการสื่อสารว่าอาหารร้านนี้ไม่ใส่ผงชูรส ดังนั้นภาษาฉบับแปลควรปรับแก้เป็น “本店不使用味精”

2.6 การแปลโดยขาดความเข้าใจเรื่องหลักการใช้คำ การเลือกใช้คำในภาษาฉบับแปลควรให้ถูกต้องตามความหมาย ตามบริบทและหลักการใช้คำนั้น ๆ ผู้แปลเข้าใจความหมายของคำ แต่ขาดความเข้าใจหลักการใช้คำจึงเป็นสาเหตุของข้อผิดพลาดในการแปล เช่น

ข้อความต้นฉบับ ห้ามจับ
ข้อความฉบับแปล 不要抓住
ข้อความที่ปรับ 禁止触摸

ภาพ 13 ป้ายห้ามจับ

ในภาษาจีนที่ให้ความหมายคำว่า “จับ” มีหลายคำ และในแต่ละคำจะใช้ในโอกาสหรือสถานการณ์ที่ต่างกัน จากข้อความต้นฉบับ “ห้ามจับ” แปลว่า “不要抓住” เป็นการเลือกใช้คำที่ไม่ถูกต้อง คำว่า “抓住 (จับ)” ในภาษาจีนจะใช้ในกรณีใช้มือคว้าหรือจับสิ่งของ เช่น ขโมยถูกตำรวจจับได้แล้ว (小偷被警察抓住了) ซึ่งในต้นฉบับคำว่า “จับ” มีความหมายถึงการจับที่เป็นการใช้มือสัมผัสแตะต้อง ซึ่งภาษาจีนจะไม่ใช้คำว่า “抓住” แต่จะใช้คำว่า “触摸 (สัมผัส แตะต้อง)” แทน ดังนั้นในฉบับแปลควรปรับแก้เป็น “禁止触摸”

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและสาเหตุข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงรายมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมด 172 ป้าย ข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุดคือ ข้อผิดพลาดจากการแปลผิดความหมาย พบจำนวน 71 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 41.27

จากข้อผิดพลาดทั้งหมด ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพรรณี ปิ่นมณี (2555: 43) ที่ได้กล่าวถึงข้อผิดพลาดในการแปลว่า “...ข้อผิดพลาดทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นด้านใด เช่น ไวยากรณ์ การใช้คำ หรือวิธีการถ่ายทอดความหมาย และไม่ว่าจะเป็นระดับใด เช่น คำ วลี หรือ ประโยค ย่อมก่อให้เกิดข้อผิดพลาดด้านความหมายทั้งสิ้น” จากผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าการสื่อสารภาษาจีนบนป้ายหากผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลที่ไม่เหมาะสมย่อมส่งผลต่อความในเนื้อความที่แปล

จากการวิเคราะห์สาเหตุข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยพบว่าสาเหตุของข้อผิดพลาดในการแปลที่พบมากที่สุดคือ การแปลโดยขาดความเข้าใจเรื่องหลักการใช้คำ จำนวน 75ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 43.60 จากสาเหตุของข้อผิดพลาดทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร เนตรสมบัติผล และ เดชา ชาติวรรณ (2560) พบว่าข้อผิดพลาดที่พบเกิดจากการเลือกใช้คำไม่ถูกต้องมากที่สุด ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าการแปลภาษาไม่ได้เกิดจากกระบวนการถอดรหัสความหมายของคำจากการหาความหมายของคำในภาษาต้นฉบับ แล้วนำมาร้อยเรียงให้เข้ากันเป็นรูปประโยคในภาษาปลายทาง ผู้แปลต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องของหลักการใช้คำให้สอดคล้องกับบริบททางภาษา

กล่าวสรุปได้ว่าการแปลป้ายสาธารณะเป็นภาษาจีน สิ่งที่สำคัญผู้แปลต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลเป็นอย่างดี ทั้งในด้านหลักการแปล หลักภาษา หลักการใช้คำ ตลอดจนความเหมือนและความต่างทางวัฒนธรรมของทั้งสองภาษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

(1) ผู้สอนในรายวิชาการแปล สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นเนื้อหา ตัวอย่าง หรือข้อควรระวังในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน

(2) ผู้แปลสามารถใช้เป็นแนวในการแปลป้ายสาธารณะ หรือการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรม คำศัพท์เฉพาะ เป็นต้น

(3) จังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นข้อมูลในการแปลป้าย และนำผลการวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขป้ายสาธารณะที่มีข้อผิดพลาดให้ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาฐานข้อมูลการแปลป้ายสาธารณะในประเทศไทยเป็นภาษาจีน เพื่อใช้เป็นข้อมูลกลางในการจัดทำป้ายสาธารณะที่เป็นมาตรฐานของประเทศ

(2) ควรมีการศึกษาข้อผิดพลาดและสาเหตุของข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบวิเคราะห์ปัญหา นำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในศาสตร์การแปล

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

จิราพร เนตรสมบัติผล และ เดชา ชาติวรรณ. (2560). ***การศึกษาวิเคราะห์ข้อผิดพลาดการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทยในระดับคำของนักศึกษาจีน สาขาวิชาภาษาไทย คณะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยต้าหลี่.*** วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 12(2), 157-169.

ดวงตา สุพล. (2541). ***ทฤษฎีและกลวิธีการแปล.*** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัชนีโรจน์ กุลธำรง. (2552). ***ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.*** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพรรณี ปิ่นมณี. (2555). ***แปลผิด แปลถูก.*** กรุงเทพ ฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพรรณี ปิ่นมณี. (2562). ***ภาษา วัฒนธรรมกับการแปล : ไทย - อังกฤษ.*** กรุงเทพ ฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

PPTV Online. (2560, 23 มิถุนายน). ***จีนออกคู่มือแก้ปัญหาป้ายภาษาอังกฤษเพี้ยน.*** สืบค้นจาก https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/58235